

Dosarul nr. 2ra-883/23
2-21153441-01-2ra-23062023

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (D. Cebanița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (L. Pruteanu, I. Cotruță, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

13 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina împotriva lui Ion Muntean privind încasarea cheltuielilor judiciare,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 18 octombrie 2021 Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina, în persoana primarului Angela Ursachi, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Muntean privind încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a indicat că, la 20 mai 2019, Ion Muntean s-a adresat cu o cerere la Judecătoria Orhei, sediul Rezina privind constatarea faptului intrării în posesie, folosință și dispoziție în drept de proprietate a unui bun imobil.

Prin hotărârea Judecătoria Orhei, sediul Rezina din 24 septembrie 2019 (dosar nr. 2p/s-58/2019 38-2p/s-4572-21052019) cererea depusă de petiționarul Ion Muntean, persoană interesată Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea adoptată, petiționarul Ion Muntean a contestat hotărârea, solicitând casarea integrală a hotărârii Judecătoria Orhei, sediul Rezina din 24 septembrie 2019 cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea reclamantului Ion Muntean, persoană interesată Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina.

Prin decizia din 21 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de Ion Muntean a fost admis, a fost casată hotărârea Judecătoria Orhei, sediul Rezina din

24 septembrie 2019 din alte motive decât cele invocate în apel și a fost pronunțată o încheiere prin care cererea depusă de Ion Muntean, persoană interesată Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina privind constatarea faptului posesiunii, folosinței și dispoziției în drept de proprietate a unui bun imobil a fost scoasă de pe rol.

Petiționarului Ion Muntean i s-a explicat dreptul de a se adresa în instanță în procedură contencioasă, conform dispozițiilor generale.

Decizia Curții de Apel Chișinău din 21 iulie 2020 a rămas irevocabilă prin necontestare.

Menționează reclamanta că, în cadrul procesului civil, la etapa contestării hotărârii Judecătorei Orhei, sediul Rezina, Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina a contractat serviciile avocatului Ivan Roșca (Contract de acordare a serviciilor juridice nr. 9 din 25 iunie 2020), care a reprezentat interesele persoanei interesate la Curtea de Apel Chișinău.

Pentru serviciile de asistență juridică acordate, Primăria s. Mateuți a achitat avocatului Ivan Roșca onorariul în sumă de 5000 lei, fapt ce se confirmă prin factura fiscală seria WA nr. 1919160 din 29 iunie 2020.

Indică reclamanta că, potrivit art. 94 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Prevederile alin. (1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanța de apel, în instanța de recurs și în cadrul revizuirii.

În corespundere cu prevederile art. 96 alin. (1), (1/1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

În contextul normei precitate, reclamanta specifică că, în ceea ce ține de onorariul avocatului pentru munca sa, de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, la data de 30 martie 2012 au fost elaborate Recomandările privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, document care, deși învechit și depășit în timp, cu titlu de recomandare, reglementează quantumul și modul de achitare a onorariului avocatului. Potrivit pct. 5 din Recomandările menționate, un diapazon rezonabil și recomandabil pentru mărimea tarifelor orare ale avocaților din Republica Moldova este între 50 și 150 euro/oră, deși avocații sunt absolut liberi să-și stabilească tarifele clare și în afara diapazonului menționat. Stabilirea unor tarife orare mai mari de 150 euro/oră sau mai mici de 50 euro/oră va depinde exclusiv de înțelegerea părților.

Astfel din momentul încheierii contractului de asistență juridică, avocatul a întreprins măsuri concrete în vederea studierii materialelor cauzei, întocmirea referinței asupra cererii de apel depusă de petiționar și a reprezentat partea interesată

nemijlocit în instanța de apel. Eforturile depuse de avocat sunt în unison cu prevederile normei art. 96 din Codul de procedură civilă și în sensul dat pot fi catalogate ca reale, necesare și rezonabile.

Conform art. 98 alin. (4) din Codul de procedură civilă, prin hotărâre judecătorească, decizie a instanței de apel sau decizie a instanței de recurs se dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la partea care a pierdut procesul. Dacă procesul a fost încetat conform art. 265 lit. a), b), e) și h) sau cererea a fost scoasă de pe rol conform art. 267 lit. a), d-h), k) și k/1), prin încheierea respectivă, instanța dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la reclamant.

Relatează reclamanta, că la adoptarea deciziei din 21 iulie 2020, Curtea de Apel Chișinău nu s-a expus în privința cheltuielilor de judecată, motiv din care Primăria s. Mateuți pentru recuperarea cheltuielilor suportate în acest proces civil, a fost nevoită să se adreseze cu prezenta cerere de chemare în judecată.

Reclamanta a solicitat încasarea sumei de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică în legătură cu examinarea cauzei civile nr. 2p/s-58/2019.

Prin hotărârea din 15 aprilie 2022 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Primăria Mateuți, r-nul Rezina. S-a încasat de la Ion Muntean în beneficiul Primăriei s. Mateuți, r-nul Rezina, suma de 5 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cauza civilă nr. 2p/s-58/2019.

S-a încasat de la Ion Muntean în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 150 de lei.

Pentru a decide astfel, prima instanță a conchis referitor la necesitatea admiterii cerinței privind încasarea sumei de 5 000 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică generată de examinarea cauzei civile inițiate la cererea depusă de Muntean Ion, în temeiul art. 82, art. 90 lit. i), art. 94 alin. (1), art. 96 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă, or instanța a constatat condițiile necesare pentru încasarea sumei pretinse, Primăria Mateuți, r-nul Rezina fiind reprezentată în instanța de apel de avocatul Roșca Ivan, iar suma de 5000 de lei a fost apreciată ca fiind una efectivă, reală, rezonabilă și proporțională cu munca depusă de avocat.

Totodată, instanța de fond a respins alegațiile pârâtului referitor la faptul că acțiunea înaintată de Ion Muntean s-a examinat în procedură specială, unde dânsul a avut calitatea de petiționar, iar Primăria Mateuți ca persoană interesată, neavând calitatea de pârât și reclamant, astfel ca cheltuielile pentru asistența juridică nu-i pot fi imputate. La acest aspect, instanța a specificat că reieșind din prevederile art. 55 și art. 96 din Codul de procedură civilă, nu doar reclamantii pot solicita compensarea cheltuielilor de asistență juridică, dar orice parte în proces.

La 13 mai 2022, Ion Muntean a declarat apel împotriva hotărârii din 15 aprilie 2022 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina (f.d. 50), iar la 25 iunie 2022 a depus cererea de apel motivată (f.d. 68-70), solicitând casarea hotărârii din 15 aprilie 2022 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina.

Prin decizia din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ion Munteanu, a fost casată hotărârea din 15 aprilie 2022 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina și a fost emisă o nouă hotărâre prin care cererea de chemare în judecată depusă de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina către Ion Muntean privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică s-a respins (f.d. 87, 88-93).

Pentru a decide astfel, verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în cererea de apel, instanța de apel a constatat că soluția a fost dată de către instanța de fond fără elucidarea pe deplin a circumstanțelor cauzei.

Instanța de apel a constatat că cheltuielile de judecată se repartizează doar între părțile în proces, care conform art. 59 din Codul de procedură civilă sunt doar reclamantul și pârâtul, iar petiționarul și persoana interesată nu sunt părți în proces după cum a interpretat eronat instanța de fond.

Respectiv, dat fiind că Primăria s. Mateuți în procesul anterior a avut calitate de persoană interesată și nu de reclamant sau intimat în proces, aceasta nu poate pretinde compensarea cheltuielilor de asistență juridică, or acestea se repartizează doar între părțile în proces. Totodată, anterior cererea depusă de Ion Muntean a fost scoasă de pe rol, ceea ce denotă faptul că Primăria Mateuți nu a avut câștig de cauză.

La 31 mai 2023, Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina, a declarat recurs, solicitând casarea deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 15 aprilie 2022 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

În motivarea recursului, recurenta a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă casării, deoarece eronat s-a constatat că cererea de chemare în judecată depusă la 20 mai 2019 de către Muntean Ion la Judecătoria Orhei, sediul Rezina privind constatarea faptului intrării în posesie, folosință și dispoziție a construcției în drept de proprietate a fost de examinare în procedură specială, iar calitatea procesuală a Primăriei Mateuți, nu a fost constatată ca parte în acel proces, ci doar ca participant la proces. Legislația în vigoare ce reglementează domeniul respectiv nu divizează participanții la proces între părți și participanți și nu interzice participanților la proces dreptul la asistență juridică profesionistă. Dimpotrivă, conform dispoziției art. 55 al Codului de procedură civilă, definește părțile ca participanți la proces, precum este și petiționarul și persoana interesată, iar potrivit art. 56 din Codul de procedură civilă, participanții la proces se bucură de drepturi procesuale egale, au obligații procesuale egale și sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procesuale.

Menționează că instanța de apel eronat a aplicat prevederile art. 59 din Codul de procedură civilă, care stipulează expres persoanele care pot fi parte într-un proces și nu părțile care au dreptul exclusiv la recuperarea cheltuielilor de asistență juridică.

Specifică că constatarea instanței de apel, precum că Primăria satului Mateuți nu poate pretinde la compensarea cheltuielilor de asistență juridică, deoarece anterior cererea a fost scoasă de pe rol, ceea ce denotă faptul că Primăria Mateuți nu a avut câștig de cauză, nu poate fi reținută ca argument, pentru că este doar o afirmație, lipsită de temei juridic.

Invocă că petiționarul Ion Muntean a atras nejustificat Primăria s. Mateuți într-un proces judiciar, fiind prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al

raportului material litigios, necăutând la aceasta recurenta s-a prezentat la toate ședințele, nu a ignorat citațiile și a manifestat respect față de instanțele de judecată.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 29 noiembrie 2022.

La 03 martie 2023, copia deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa părților la proces, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire respectivă (f.d. 94), însă la materialele cauzei nu se regăsește confirmarea recepționării deciziei motivate de către recurentă.

Totodată, la solicitarea Primăriei s. Mateuți, r-nul Rezina din 04 aprilie 2023, Judecătoria Orhei, sediul Rezina, a expediat la 15 mai 2023 copia deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 108, 113).

Prin urmare, recursul declarat de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina, la 31 mai 2023, se consideră a fi depus în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 23 iunie 2023, a expediat în adresa intimatului copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele dosarului (f.d. 125).

La 13 iulie 2023, intimatul Ion Muntean, a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea recursului declarat de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina ca fiind inadmisibil, or cererea de recurs nu conține nici un temei concret prin care să se invoce încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procesual. Totodată, consideră că cererea de recurs este depusă cu depășirea termenului stabilit de lege, însăși recurenta confirmând că decizia a fost plasată pe portalul instanței de apel la 06 februarie 2023 (f.d. 128-129).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), alin. (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentei cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina. Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc